

Dragspelsjournalen april 1981

VIOLINEN

— ett fulländat instrument

Violinen är ett av de mest fulländade musikinstrumenten. Dess sängbarhet och stora uttrycksförmågor har fått tonsättare att skriva en oerhörd mängd musik inom olika genrer.

För violinsolisten finns många konserter att välja bland Mendelssohn och Bruch har skrivit två av de oftast spelade.

I symfoniorkestern dominerar stråkarna. I en fullbesatt orkester finns det 20 första-violinister plus nästan lika många andra- och altviolinister.

Stråkkvartetten är en av de äldsta musikensemblerna och berömda kompositörer har skrivit sina mest uttrycksfulla verk för den sammansättningen. Man

behöver bara tänka på Beethovens sex sista stråkkvartetter som betraktas som hans musikaliska testamente. I stråkkvartetten ingår första och andra violin, altviolin och cello.

Violinen har också flitigt använts till dansmusik. Vad vore en wienervals eller en tango utan smäktande fioltoner, liksom fiolen också blivit den svenska folkmusikens främsta instrument.

Fiol eller fela är vanliga benämningar på violinen.

Altviolin eller violan är större och stämd en kvint under violinen. Därav följer att den har en mörkare ton, kan inte nå samma glansfulla uttryck som fiolen. Vemodiga och innerliga melodier passar utmärkt för violans varma lyster.

Violiner finns i mindre storlekar lämpliga för undervisning av barn.

1,5 miljon för en fiol

Kan ett musikinstrument vara värt 1,5 miljon kronor? Så mycket kostar en förstklassig violin som tillverkades för omkring 250–300 år sedan.

Stradivarius är ett namn som alla förknippar med fioler. Antonio Stradivari levde 1649–1737 i den norditalienska staden Cremona, ett centrum för violinbyggare.

Han gick i lära hos Nicola Amati, tredje generationen av en familj framstående instrumentbyggare.

En annan lärjunge var Guarneri, vars son Giuseppe Guarneri del Gesù, jämte Stradivari, skapade de överträffade instrument som såg dagens ljus vid 1700-talets början.

Tyvärr har fantasipriserna gjort deras musikinstrument ouppnåeliga för violinisterna. Instrumenten har blivit samlarobjekt och läggs i bankfack i stället för att klinga från konsertstraderna. Inte alla som väl är. Det finns samlare och institutioner som lånar ut de dyrbara instrumenten till framstående utövare.

Många andra har prövat på violinbyggen. Spelmän hanterar ofta instrument som de själva byggt. Dessutom förekommer sedan lång tid tillbaka fabriksbyggda instrument.

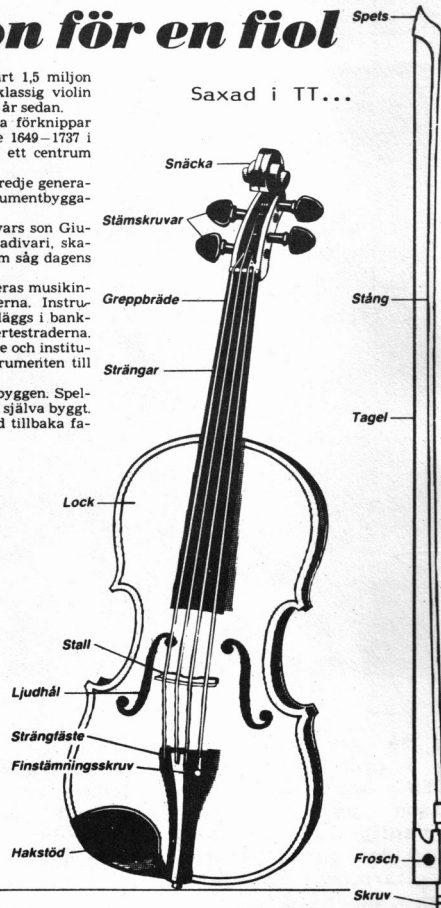

Stråken sätter strängarna i vibration. I violinkroppen förstärks sedan den uppkomna tonen innan den når ut till lyssnaren.

Genom att använda olika stråkarter kan violinisterna variera musikens utförande. I stora drag finns det liggande, hoppande och kastade stråk. Inom folkmusiken används också rullstråk.

En särskild effekt vill ibland nutida kompositörer uppnå genom col legno, det betyder att stråken ska vändas och strängen beröras med stängens istället för taglet.

Strängarna kan också knäppas med fingrarna, det anges med uttrycket pizzicato.

Saxad i TT...

